

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

957

Vragen van het lid **Van der Lee** (GroenLinks) aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat over *de aangekondigde ontslagen bij Tata steel* (ingezonden 24 oktober 2019).

Antwoord van Minister **Wiebes** (Economische Zaken en Klimaat) (ontvangen 5 december 2019).

Vraag 1

Komen de aangekondigde ontslagen bij Tata steel IJmuiden als een verrassing voor u?¹

Antwoord 1

Na het afblazen van de joint venture met Thyssenkrupp is door de directie van Tata Steel Europe een transformatieprogramma aangekondigd om Tata Steel Europe, waar Tata Steel IJmuiden deel van uitmaakt, weer winstgevend te maken. Er is een organisatieadviesbureau ingeschakeld om hierbij te adviseren. Het ligt dus voor de hand dat kostenbesparende maatregelen getroffen zullen worden die ook het personeel zullen treffen.

Tata Steel Europe heeft inmiddels bekendgemaakt dat tot 3000 arbeidsplaatsen in Europa kunnen verdwijnen. Hoe de bezuinigingen in IJmuiden, met 9000 arbeidsplaatsen verreweg de grootste vestiging in Nederland, er uit gaan zien en welke gevolgen dat heeft voor de productie, is nog onduidelijk. De onzekerheid van al die mensen die daar werken is natuurlijk zeer onaangenaam.

Er vindt nog overleg plaats tussen de leiding van Tata Steel Europe en de ondernemingsraden en hoogstwaarschijnlijk zal aan het eind van deze week bekend worden gemaakt wat de gevolgen voor Tata Steel IJmuiden en de rest van Tata Steel Europe zijn.

Vraag 2

In hoeverre vallen deze ontslagen te verklaren uit de mondiale overproductie van staal en de gedaalde vraag vanuit de automobieliindustrie?

¹ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/massaal-ontslag-dreigt-bij-tata-in-ijmuiden-2-500-banen-op-de-tocht-b2d8fb2e/>

Antwoord 2

Het is duidelijk dat de mondiale overproductie en de gedaalde vraag vanuit de automobielenindustrie belangrijke oorzaken zijn van de problemen in de Europese staalindustrie. Daarnaast zijn de forse importheffingen (25%) die de VS op staal heeft opgelegd ook zeer nadelig.

Vraag 3

Ziet u ook een relatie met het negatieve oordeel dat de Europese Commissie eerder afgaf over de voorgenomen fusie tussen het Indiase Tatastaal en het Duitse Thyssen Krupp, omdat bij laatstgenoemde direct een massaontslag volgde nadat het negatieve oordeel van de commissie publiek werd?

Antwoord 3

Zoals aangegeven in antwoorden op vragen van het lid Veldman d.d. 17 juni 2019 (Kamerstuknummer 3082) heeft de Europese Commissie in onderhavige zaak geen mededingingsbeschikking vastgesteld. Over de overwegingen van partijen om de fusie uiteindelijk af te blazen, is in de media gespeculeerd. Het transformatieprogramma om Tata Steel Europe weer winstgevend te maken is door de directie van Tata Steel aangekondigd na het beëindigen van de fusiebesprekingen. Het is niet duidelijk wat de situatie was geweest als de fusie wel door was gegaan. De centrale ondernemingsraad van Tata Steel Nederland had bedenkingen bij de fusie uit vrees dat ook met de fusie banen verloren zouden zijn gegaan.

Vraag 4

Zijn de sancties die de Europese Commissie aan China oplegt in verband met het dumpen van staal op de Europese markt in uw ogen effectief? Zo ja, waarom, zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

De EU heeft haar handelsdefensief instrumentarium versterkt en gemoderniseerd. Hierdoor kan de EU snel optreden tegen oneerlijke dumping en subsidiering. Momenteel gelden er achttien antidumpingmaatregelen en twee antisubsidie maatregelen tegen diverse Chinese staalproducten. Daarnaast zijn er vrijwaringsmaatregelen ingesteld op 26 staal productcategorieën. Deze handelsdefensieve maatregelen zijn effectief. Ze steunen de Europese staalindustrie. Een onderbouwing kunt u terugvinden in het Verslag van de Commissie over de antidumping-, antisubsidie- en vrijwaringsactiviteiten van de EU en het gebruik van tegen de EU gerichte handelsbeschermingsinstrumenten door derde landen in 2018², en het daarbij behorende werkdocument³. Aan de andere kant moet ervoor worden gewaakt dat de maatregelen niet te zeer belastend zijn voor de consumenten en de verwerkende industrieën in de EU. Zoals eerder aangegeven⁴ zijn eenzijdige handelsbeperkingen voor Nederland op lange termijn geen valide oplossing om de huidige disbalans op de wereldmarkt tegen te gaan. Ze zijn bedoeld om tijdelijk verlichting te geven en ernstige schade te voorkomen. Nederland blijft zich inzetten voor een multilaterale oplossing, waarbij afspraken worden gemaakt om overproductie van staal en oneerlijke subsidiering tegen te gaan.

Vraag 5

Had de Europese Commissie in uw ogen niet moeten instemmen met deze fusie en daarbij als voorwaarde eisen kunnen verbinden aan het milieuvriendelijker produceren van staal?

Antwoord 5

De Europese Commissie maakt een onafhankelijke mededingingsbeoordeling van relevante fusies en overnames die de omzetrempels overschrijden. Bij het beoordelen gaat de Europese Commissie na of een concentratie de concurrentie op de interne markt significant belemmert. Het toetsingskader van de Commissie staat omschreven in richtsnoeren. De Europese Commissie

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0158&from=EN>

³ https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/march/tradoc_157811.pdf

⁴ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33625-277.pdf>

kan bij het goedkeuren van een fusie rekening houden met voordelen in prijs of kwaliteit die ten goede komen aan gebruikers.

Een voorwaarde opnemen rondom milieuvriendelijker productie lijkt normaal gesproken niet voor de hand te liggen bij een dergelijke mededingingsbeoordeling. Remedies bij een concentratiezaak moeten voorzien in het oplossen van een mededingingsprobleem. Het is niet duidelijk hoe het milieuvriendelijker produceren van staal daar invulling aan zou kunnen geven. Bovendien zou met een dergelijke voorwaarde de fusieorganisatie benadeeld kunnen worden ten opzichte van de andere staalbedrijven waar dergelijke milieueisen aan de productie niet gesteld worden.

Vraag 6

Erkent u dat het blokkeren van de fusie als resultaat kan hebben dat vervuilende staalproductie (nog meer) verplaatst wordt naar lagelonenlanden?

Antwoord 6

Het al dan niet verplaatsen van de productie naar andere landen is een beslissing die van heel veel factoren afhankelijk is. Het is onduidelijk in hoeverre het niet doorgaan van de fusie invloed heeft op het eventueel verplaatsen van productie naar lagelonenlanden.

Vraag 7

Bent u ook van oordeel dat, zowel om economische als ecologische redenen, er op de Europese markt behoefte is aan consolidatie in de (Europese) staalindustrie? Zo ja, waarom, zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

De mondiale staalindustrie en in mindere mate ook de Europese, kampt met overcapaciteit en onderbezetting van de productiemogelijkheden. Daarbij is de industrie onderdeel van een markt waar de belangrijkste klanten groot zijn – vooral in de automobielenindustrie – en de toeleveranciers, met name de grondstoffabrikanten, geconcentreerd zijn in een beperkt aantal leveranciers. Schaalvergroting van de staalindustrie is dan voor de hand liggend, ook om de toenemende investeringen in hoogwaardige producten en milieumaatregelen makkelijker te kunnen dragen.

Vraag 8

Bent u bereid om in overleg met collega-bewindslieden uit de Europese Unie, de Europese Commissie en de Europese staalindustrie te zoeken naar consolidatiemogelijkheden om tot een toekomstbestendige staalproductie in Europa te komen, die tevens koploper is in reductie van schadelijke emissies voor klimaat en milieu?

Antwoord 8

Het is primair aan marktpartijen zelf om te bepalen of zij willen consolideren en daarvoor geschikte partner(s) te zoeken. Voor wat betreft reductie van schadelijke emissies voor klimaat en milieu heeft het Kabinet met de industrie routes bepaald in het Klimaatakkoord. Nederland is vanuit deze routes in gesprek met de buurlanden en andere partners binnen de EU.